

URZĄD STATYSTYCZNY W KRAKOWIE

Informacja sygnalna

Data opracowania - październik 2005 r.

Kontakt: e-mail:sekretariatUSKRK@stat.gov.pl
tel. (0-12) 415-38-84Internet: <http://www.stat.gov.pl/urzedys/kra>

Nr 20

**WYPADKI PRZY PRACY (poza rolnictwem indywidualnym)
W WOJEWÓDZTWIE MAŁOPOLSKIM W 2004 ROKU**

W 2004 roku z zakładów pracy zlokalizowanych na terenie województwa małopolskiego zgłoszono 5555 wypadków przy pracy i traktowanych na równi z wypadkami przy pracy¹. W wypadkach tych zostało poszkodowanych 5626 osób.

W odniesieniu do 2003 roku zaznaczył się niewielki, wynoszący nieco ponad 4% wzrost zarówno liczby wypadków jak i osób poszkodowanych. Wartości te w liczbach bezwzględnych zwiększyły się odpowiednio o 218 (wypadków) i o 231 (osób).

Wskaźnik natężenia wypadków, czyli liczba poszkodowanych na 1000 pracujących, wzrósł nieznacznie z 6,5‰ do 6,8‰, gdyż w omawianym okresie nastąpił niewielki wzrost liczby pracujących.

Wśród poszkodowanych w omawianym roku 5525 osób (w tym 1640 kobiet) uczestniczyło w wypadkach przy pracy, a 101 (w tym 45 kobiet) w wypadkach traktowanych na równi z wypadkami przy pracy – głównie w czasie trwania podróży służbowej.

TABL.1 POSZKODOWANI W WYPADKACH PRZY PRACY WEDŁUG SEKCJI PKD

WYSZCZEGÓLNIENIE	2003	2004		
		w osobach	2003=100	na 1000 pracujących
OGÓŁEM	5395	5626	104,3	6,8
Przetwórstwo przemysłowe	1820	1939	106,5	10,2
Budownictwo	529	591	111,7	10,5
Handel i naprawy	651	667	102,5	4,1
Transport, gospodarka magazynowa i łączność	304	283	93,1	5,4
Obsługa nieruchomości i firm	361	409	113,3	5,5
Ochrona zdrowia i opieka społeczna	686	647	94,3	10,5
Pozostałe sekcje - razem	1044	1090	104,4	4,7

W 2004 roku w jednostkach większości sekcji zaznaczył się wzrost liczby osób poszkodowanych w wypadkach, szczególnie w sekcjach: Obsługa nieruchomości i firm oraz Budownictwo. Jedynie w dwóch sekcjach: Transport, gospodarka magazynowa i łączność oraz Ochrona zdrowia i opieka społeczna liczba poszkodowanych zmniejszyła się.

Najliczniejszą zbiorowość stanowiącą 15% ogółu poszkodowanych w wypadkach związanych z pracą w 2004 r. stanowiły osoby wykonujące zawody z grupy - robotnicy obróbki metali i mechanicy maszyn i urządzeń. Co 10-ty poszkodowany pracował w zawodzie z grupy - górniczy i robotnicy budowlani. Pracujący jako operatorzy lub monterzy maszyn stanowili 8%, a kierowcy lub operatorzy pojazdów 7% ogółu poszkodowanych.

Wśród śmiertelnych ofiar wypadków najwięcej pracowało w zawodach z grupy: górniczy i robotnicy budowlani – 10 osób oraz z grupy: kierowcy i operatorzy pojazdów – 8 osób.

¹ W dalszej części opracowania określenie „wypadki przy pracy i traktowane na równi z wypadkami przy pracy” zastąpiono skrótami „wypadki”, „wypadki przy pracy” lub „wypadki związane z pracą”.

I. STRUKTURA DEMOGRAFICZNO – SPOŁECZNA POSZKODOWANYCH

W łącznej liczbie poszkodowanych zdecydowanie przeważali mężczyźni, którzy w 2004 r. podobnie jak i rok wcześniej stanowili 70% ogółu poszkodowanych. Przewaga ta zaznaczyła się w większości sekcji PKD poza pięcioma: Hotele i restauracje; Pośrednictwo finansowe; Edukacja, Ochrona zdrowia i opieka społeczna oraz Administracja publiczna i obrona narodowa.

W porównaniu do 2003 r. struktura poszkodowanych według płci w poszczególnych sekcjach kształtowała się podobnie z wyjątkiem sekcji Administracja publiczna i obrona narodowa. Przewaga kobiet wśród poszkodowanych w wyżej wymienionych sekcjach ma związek ze znaczną feminizacją zawodów w tych sekcjach.

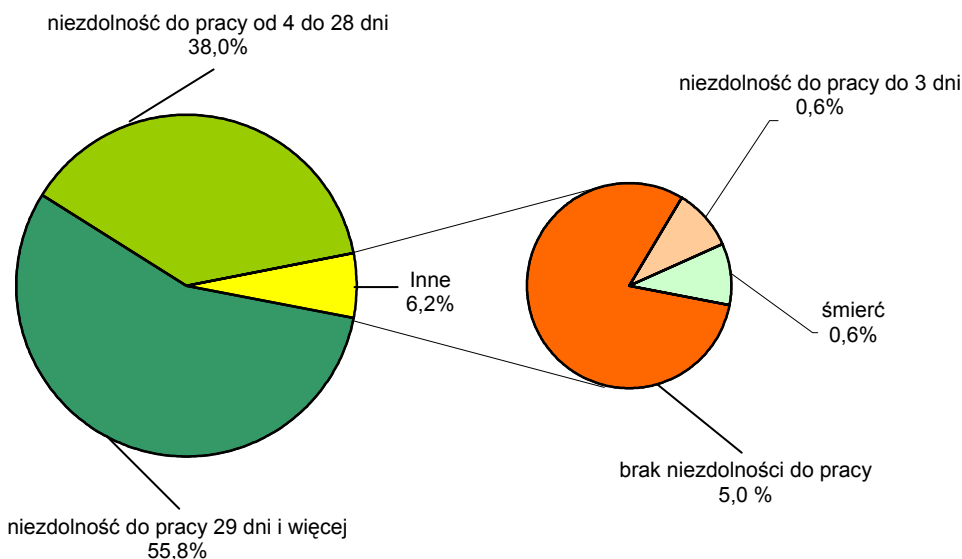
Podobnie jak w 2003 r. blisko 3/4 wszystkich poszkodowanych w wypadkach w omawianym okresie stanowili pracownicy między 25 a 49 rokiem życia. Wśród nich w 5 – letnich przedziałach wiekowych udział poszkodowanych w stosunku do ogółu wynosił po ok. 15%. Najniższy odsetek - 0,2% ogółu poszkodowanych stanowili pracownicy mający mniej niż 18 lat oraz będący w wieku 65 lat i więcej - 0,3%, co jest związane z ich niewielkim udziałem w populacji pracujących.

Powtarzającą się regułą jest to, że wypadkom najczęściej ulegają pracownicy o najkrótszym – nie przekraczającym roku – stażu pracy. W 2004 roku stanowili oni blisko 1/3 ogółu poszkodowanych, a rok wcześniej ponad 1/4. Drugą co do wielkości grupę poszkodowanych stanowili pracownicy, którzy na zajmowanych stanowiskach przepracowali 16 lat i więcej. Zarówno w 2004 r. jak i rok wcześniej grupa ta stanowiła 1/5 ogółu poszkodowanych.

II. SKUTKI WYPADKÓW PRZY PRACY

W 2004 roku wśród 5626 poszkodowanych w wypadkach przy pracy 35 osób poniosło śmierć. Rok wcześniej zginęło 30 osób spośród 5395 ogółu poszkodowanych. W badanej zbiorowości 5307 osób, czyli 94,3% uległo wypadkom powodującym niezdolność do pracy, a 284 osoby czyli 5,1% ogółu poszkodowanych uczestniczyło w wypadkach, które nie spowodowały nieobecności w pracy. Rok wcześniej udziały te wynosiły odpowiednio: 94,6% i 4,8%.

STRUKTURA POSZKODOWANYCH W WYPADKACH PRZY PRACY WEDŁUG SKUTKÓW WYPADKÓW W 2004 R.

Z 5307 osób, które uległy wypadkom powodującym niezdolność do pracy 31 osób przebywało na zwolnieniach lekarskich do 3 dni, 2135 osób otrzymało 4 – 28 dni zwolnienia, a najliczniejsza grupa – 3141 osób była nieobecna w pracy przez więcej niż 28 dni. W 2003 roku absencja spowodowana wypadkami wyglądała podobnie, 0,8% ogółu poszkodowanych przebywało na najkrótszych zwolnieniach, a najliczniejszą grupę - 55,7% stanowiły osoby, które były nieobecne w pracy 29 dni i więcej.

W 2004 roku wypadki przy pracy spowodowały 277,3 tys. dni niezdolności do pracy, zatem na jednego poszkodowanego przypadało średnio 49 dni zwolnienia lekarskiego. Wśród kobiet ta średnia była znacznie niższa i wyniosła 40 dni.

Najwyższą liczbę dni niezdolności do pracy odnotowano w sekcji Górnictwo i kopalnictwo, gdzie na poszkodowanego przypadało 74 dni zwolnienia, a najniższą w sekcji Pośrednictwo finansowe – 35 dni.

W jednostkach sektora publicznego średnia absencja wyniosła 47 dni i była nieco niższa niż w jednostkach sektora prywatnego, gdzie wyniosła 51 dni na jednego poszkodowanego.

W 2003 roku absencja spowodowana wypadkami wynosiła 267,0 tys. dni, a na 1 poszkodowanego tak jak w omawianym okresie przypadało 49 dni niezdolności do pracy. Najwyższą absencję zanotowano wówczas również w sekcji Górnictwo i kopalnictwo - 79 dni, a najniższą w sekcji Hotele i restauracje oraz Pośrednictwo finansowe – po 34 dni. Także w 2003 roku dłużej na zwolnieniach lekarskich przebywali pracujący w jednostkach należących do sektora prywatnego (51 dni) niż w jednostkach sektora publicznego (48 dni).

W 2004 roku spośród 35 osób poszkodowanych w wypadkach powodujących śmierć najwięcej - 9 poszkodowanych – pracowało w jednostkach należących do sekcji Przetwórstwo przemysłowe oraz 8 w sekcji Budownictwo. Zdecydowana większość wypadków ze skutkiem śmiertelnym (26) miała miejsce w jednostkach sektora prywatnego. Wśród poszkodowanych w tych wypadkach znalazły się 2 kobiety. W 2003 r. poszkodowanych, którzy ponieśli śmierć w wypadkach było 30, a najwięcej z nich (8) zatrudniały zakłady należące do sekcji Budownictwo.

W omawianym okresie 81 osób uczestniczyło w wypadkach powodujących ciężkie uszkodzenie ciała czyli naruszających podstawowe funkcje organizmu lub powodujących rozstrój zdrowia, chorobę nieuleczalną, zagrażającą życiu albo trwałą chorobę psychiczną i inne ciężkie skutki, w tym poważne zeszpecenie lub zniekształcenie ciała.

Najliczniejszą grupę 31 poszkodowanych w tego rodzaju wypadkach zatrudniały jednostki z sekcji Przetwórstwo przemysłowe, drugą co do wielkości 16 – osobową grupę podmioty sekcji Handel i naprawy, a następnie jednostki należące do sekcji Budownictwo – 14 poszkodowanych. W każdej z pozostałych sekcji liczba osób, które odniosły ciężkie obrażenia nie przekroczyła 5.

Wśród poszkodowanych w tych wypadkach 10 osób to kobiety. Wypadki powodujące ciężkie uszkodzenia, podobnie jak wypadki śmiertelne, częściej dotyczyły pracowników sektora prywatnego. W łącznej liczbie ciężko poszkodowanych 64 osoby, czyli 4/5 to pracownicy podmiotów sektora prywatnego.

W 2003 roku liczba poszkodowanych z ciężkimi uszkodzeniami ciała była nieco niższa (74 osoby), a poszkodowani pracowali głównie w jednostkach sekcji Przetwórstwo przemysłowe, Budownictwo oraz Handel i naprawy.

W 2004 roku z łącznej liczby 5555 wypadków 37 to wypadki zbiorowe, w których obrażenia odniosło 108 osób, w tym 4 z nich poniosły śmierć, a 2 odniosły ciężkie obrażenia ciała.

Rok wcześniej także było 37 wypadków zbiorowych, w których poszkodowanych zostało 95 osób.

III. WYDARZENIA, PRZYCZYNY I CZYNNIKI POWODUJĄCE WYPADKI

1. Wydarzenia

Wśród wydarzeń powodujących wypadki przy pracy w 2004 r. można wyodrębnić 6 grup, które ze względu na częstość powodowania wypadków przedstawiały się następująco:

- Upadek (z wysokości, do zagłębień); potknięcie, poślizgnięcie się na płaszczyźnie – 34,5% (rok wcześniej 35,8%).
- Uderzenie, pochwycenie, przygniecenie człowieka przez maszyny, ich części, urządzenia, narzędzia i środki transportu – 33,2% (w poprzednim roku 32,3%).
- Zetknięcie się człowieka z ostrymi czynnikami materialnymi oraz substancjami chemicznymi i innymi niebezpiecznymi substancjami – 15,5% (tak jak rok wcześniej).
- Inne nie wymienione wydarzenia 14,5% (rok wcześniej 13,8%).
- Pożar, wybuch, awarie i inne niesprawności czynnika materialnego oraz zadziałanie sił przyrody – 1,6% (w poprzednim okresie 1,7%).
- Nagłe przypadki medyczne – 0,7% (0,9% rok wcześniej).

Zarówno w 2004 jak i w poprzednim roku wydarzenia wymienione w pierwszej grupie najczęściej powodowały wypadki w jednostkach większości sekcji poza Górnictwem i kopalnictwem, Przetwórstwem przemysłowym, Budownictwem oraz Handlem i naprawami, gdzie dominowały wydarzenia wymienione w drugiej grupie.

Także przez wydarzenia drugiej grupy spowodowana była większość wypadków śmiertelnych i powodujących ciężkie uszkodzenie ciała.

2. Przyczyny wypadków

Przyczyny można podzielić na 7 podstawowych grup, w których dominowała grupa przyczyn związanych z nieprawidłowym zachowaniem się pracownika spowodowanym: nieznaną zagrożeń i zasad bezpiecznej pracy; lekceważeniem zagrożenia i poleceń przełożonych; niedostateczną koncentracją uwagi na wykonywanej czynności; zaskoczeniem niespodziewanym zdarzeniem; niewłaściwym tempem pracy; brakiem doświadczenia i innymi przyczynami.

TABL.2 PRZYCZYNY WYPADKÓW PRZY PRACY

WYSZCZEGÓLNIENIE	2003	2004
	w procentach	
OGÓŁEM	100,0	100,0
Nieprawidłowe zachowanie się pracownika	55,2	54,8
Niewłaściwa organizacja pracy i stanowiska pracy	12,2	13,2
Niewłaściwy stan czynnika materialnego	12,1	12,9
Brak lub niewłaściwe posługiwanie się czynnikiem materialnym	8,2	7,8
Niewłaściwe, samowolne zachowanie się pracownika	8,0	7,6
Niewłaściwy stan psychofizyczny pracownika	2,8	2,3
Nieużywanie sprzętu ochronnego	1,5	1,4

3. Czynniki powodujące wypadki przy pracy

Wśród czynników, które spowodowały wypadki przy pracy w 2004 r., dominowała grupa związana z cechami stanowisk pracy – 37,5% ogółu czynników wobec 38,2% rok wcześniej.

Jako drugą pod względem wielkości należy uznać grupę czynników inne - obejmującą między innymi: powierzchnie – wypadki potknięcia, upadku, nieprawidłowego postawienia stopy; nieruchome czynniki materialne – wypadki uderzenia częścią ciała w te czynniki; ciała obce – wpadające do oka; środki transportu – powodujące wypadki drogowe.

Udział czynników tej grupy w 2004 roku wynosił 22,4%, a rok wcześniej 23,9% wszystkich czynników.

Trzecią pod względem częstotliwości występowania grupę czynników, powodujących wypadki w omawianym okresie stanowiły przemieszczające się maszyny i wyroby oraz ruchome części maszyn. Czynniki tej grupy stanowiły w 2004 r. blisko 21%, a w rok wcześniej niemal 1/5 ogółu czynników.

IV. STRATY SPOWODOWANE WYPADKAMI

Wypadki zgłoszone w 2004 roku oprócz strat poszkodowanych, spowodowały także 1,8 tys. roboczogodzin strat czasu pracy osób, które nie uczestniczyły w wypadkach, ale nie mogły wykonywać swojej pracy z powodu np. przestoju w produkcji lub udzielania pomocy poszkodowanym. W 2003 roku straty te były nieco niższe i wynosiły 1,7 tys. roboczogodzin.

W związku z zaistniałymi wypadkami uszkodzeniu ulegały maszyny, narzędzia, surowce, wyroby gotowe, budynki i ich wyposażenie itp., a wartość tych strat oszacowano w 2004 roku na 1435,8 tys. złotych (w 2003 roku 1748,0 tys.).

Informację opracowano na podstawie wyników badania wypadków przy pracy prowadzonego w oparciu o statystyczne karty wypadku Z-KW, które służby BHP przekazują do statystyki.

Opracowała Iwona Kędzior - US Kraków Oddział Tarnów.